

„CZYM CHATA BOGATA...”, CZYLI O ZASOBACH MAZOWSZA

dr Bożena Grabińska

KATEGORIA WIEKOWA: 10-14 LAT

ADRESAT: uczniowie w wieku 10–14 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 45 minut.

SŁOWA KLUCZOWE: edukacja regionalna, geografia, wiedza o społeczeństwie, Mazowsze.

WPROWADZENIE

Wartość edukacyjną lekcji z wykorzystaniem gry planszowej „**Czym chata bogata...**» – **zasoby Mazowsza**” wynika z możliwości łączenia wiedzy przyrodniczej, humanistycznej i społecznej. Nauczyciel (lub grupa uczniów) może przygotować w ramach lekcji poprzedzającej (wprowadzającej) prezentację multimedialną promującą dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Mazowsza. Można także przekazać uczniom literaturę (miesiąc przed zajęciami) zawierającą informacje pomocne podczas gry. Nauczyciel ma możliwość dostosowania planu gry do każdego poziomu edukacyjnego. Można ją wykorzystać na godzinie wychowawczej, lekcji przedmiotowej lub podczas rozgrywek wewnątrzszkolnych czy międzyszkolnych (ferie zimowe, Dzień Wiosny, Dzień Dziecka). Wykorzystanie dobrych praktyk (przygotowanie nauczyciela, wzmocnienie nagrodą rywalizacji uczniów) umożliwia edukację regionalną przez zabawę.

CEL OGÓLNY

Rozwijanie tożsamości regionalnej, poczucia wartości krajobrazu oraz ciekawości świata.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- korzysta z posiadanej wiedzy oraz zdobywa nowe informacje o środowisku przyrodniczym, miastach, zabytkach, gospodarce, ochronie przyrody, działalności samorządu województwa mazowieckiego;
 - rozpoznaje właściwe Mazowszu cechy, obiekty, pojęcia, instytucje publiczne;
 - zdobywa wiedzę oraz rozwija umiejętności niezbędne do poruszania się w przestrzeni publicznej;
 - kształtuje świadomość zasobów naturalnych, tożsamości i patriotyzmu regionalnego;
 - ocenia własne kompetencje (jakość wiedzy, tempo pracy) na tle innych uczestników gry.
-

METODY PRACY:

- pogadanka wstępna,
 - gra dydaktyczna.
-

FORMY PRACY:

- indywidualna,
 - zespołowa.
-

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- gra planszowa „Czym chata bogata...» – zasoby Mazowsza” (cztery zestawy dla klasy liczącej 25 uczniów) wraz z regulaminem,
- karton, kolorowy papier, klej, nożyczki, papier do drukarki,
- komputer, rzutnik lub tablica multimedialna.

ZAŁĄCZNIKI:

- 1a.** Regulamin gry planszowej „Czym chata bogata...» – zasoby Mazowsza”.
- 1b.** Klucz z poleceniami i odpowiedziami do gry planszowej.
- 1c.** Plansza do gry.
- 2a.** Zestawienia wyników uczniów w zespołach.
- 2b.** Zestawienia wyników wszystkich graczy.
- 3.** Ankieta ewaluacyjna dla ucznia.
- 4.** Odniesienie treści lekcji do zapisów podstawy programowej geografii i wiedzy o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym.

UWAGI POPRZEDZAJĄCE REALIZACJĘ ZAJĘĆ

Nauczyciel ma możliwość:

- modyfikowania liczby zestawów oraz regulaminu gry w zakresie
 - poziomu wiedzy, np. dostosowania pytań do percepcji uczniów lub dopasowania ich do powiatu, w którym znajduje się szkoła, uzupełnienia zadań o informacje na temat Warszawy jako stolicy kraju;
 - czasu przeznaczanego na grę, np. ograniczenia rozgrywek do 30 minut (realizacja w ramach godziny wychowawczej lub lekcji przedmiotowej);
 - typu rywalizacji – indywidualna (uczeń odpowiada za rzut kostką i udzielenie odpowiedzi na pytanie) lub zespołowa (uczniowie mają możliwość dyskusji, odpowiedź jest udzielana na rzecz grupy, ale wówczas warto pamiętać o ograniczeniu czasu na jej udzielenie);
- wcześniejszego udostępnienia regulaminu gry (bez klucza z pytaniami i odpowiedziami) wraz z bibliografią dostarczającą wiedzy przydatnej w grze, co przyczyni się do usprawnienia przebiegu zajęć;
- wcześniejszego wyłonienia arbitrow (po jednym do zaplanowanej liczby zespołów podejmujących grę), którzy pomogą w przygotowaniu sali do zajęć (rozstawienie stolików, rozłożenie plansz oraz innych elementów gry na stolikach) oraz będą przekazywać pytania i oceniać odpowiedzi udzielane przez zawodników w grze (mogą to być uczniowie, którzy zaangażowali się w przygotowanie prezentacji promującej Mazowsze – lekcja poprzedzająca rozgrywkę).

BIBLIOGRAFIA

- J. Bochiński, J. Zawadzki, *Polska. Nowy podział terytorialny. Przewodnik encyklopedyczny*, Świat Książki, Warszawa 1999, s. 149–181.
- J. Choińska-Mika, M. Kulesza, K. Mika, W. Morawski, H. Wajs, *Mazowsze*, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Daupol Sp. z o.o., Warszawa 2011.
- B. Grabińska, S. Kubeł, *Geneza doliny Narwi i terenów bezpośrednio przyległych w badaniach geologiczno-geomorfologicznych Polski NE*, „Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego” 2011, numer XXV.

P. Krzesicki, P. Kur, M. Poreba, *Wiedza o społeczeństwie. Gimnazjum. Podręcznik. Klasy 1–3*, Wydawnictwo WSiP, Warszawa 2016.

A. Lechowicz, M. Lechowicz, P. Stankiewicz, E. Sulejczak, *Blżej geografii. Gimnazjum. Podręcznik. Część 2*, Wydawnictwo WSiP, Warszawa 2016.

Rzeki Mazowsza, red. A. Atłowska, Wydawnictwo Epograf, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2011.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<https://docs.google.com/document/d/1TM7tkOtZx0moTotIMTPKW5UOp7IKhkpvlqFSkhNZZaE/edit>.

<https://men.gov.pl/zycie-szkoly/ksztalcenie-ogolne/podstawa-programowa/rozporzadzenie-o-podstawie-programowej-w-calosci.html>.

http://info.galerie.art.pl/w_mazow.html.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Pałac_Prezydencki_w_Warszawie.

Dostęp 10.08.2017.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ WSTĘPNA (10 minut)

1. Zapoznanie uczniów z tematem zajęć, przedstawienie arbitrów oraz ucznia pełniącego funkcję asystenta.
2. Zajęcie miejsc przy stolikach (w wyniku losowania) – podział klasy na cztery pięcioosobowe zespoły (zadanie dla asystenta).
3. Omówienie celów lekcji.
4. Prezentacja zasad zapisanych w regulaminie gry planszowej – według **załącznika nr 1a** (regulamin powinien być widoczny dla uczniów podczas rozgrywek, np. jako obraz wyświetlony na tablicy multimedialnej).

CZĘŚĆ GŁÓWNA (30 minut)

1. Losowanie kolejności zawodników w zespołach według p. 3 regulaminu.
2. Rozgrywki – zgodnie z regulaminem (p. 4–8) – przy uwzględnieniu czasu gry.

3. Ogłoszenie przez nauczyciela zakończenia rozgrywek.
4. Zapisanie przez arbitrów wyników, tj. numerów pól, do których dotarli poszczególni zawodnicy (**załącznik nr 2a**).

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA (5 minut)

1. Ewaluacja zajęć – uczniowie (zawodnicy) wypełniają ankietę (**załącznik nr 3**; organizacja pracy – zadanie dla asystenta).
2. Zestawienie wyników wszystkich graczy oraz prezentacja punktacji w formie rybiego szkieletu (**załącznik nr 2b**; zadanie dla nauczyciela oraz arbitrów).
3. Prezentacja zwycięzcy/zwycięzców gry, podsumowanie pracy.

Załącznik nr 1a.

Regulamin gry planszowej „»Czym chata bogata...« – zasoby Mazowsza”**Instrukcja**

Zadaniem gracza jest dotarcie do pola oznaczonego numerem **100**. Zawodnik przesuwając pionek zgodnie z liczbą oczek wyrzuconych na kostce i po udzieleniu poprawnej odpowiedzi na przypisane do pola pytanie. Tor gry to ciąg pól oznaczonych kolorami, odnoszących się do 10 kategorii wiedzy o Mazowszu – w każdym znajduje się 10 pytań, po jednym z każdej kategorii (**tab. 1**). Dzięki formie zabawy, urozmaiconej wprowadzeniem bonusów, pól minowych czy nagrody dla zwycięzcy, uczniowie są aktywniejsi, chętniej poszukują wiedzy na interesujący ich temat, wykazują się zdyscyplinowaniem, dokonują samooceny oraz przyzwyczajają się zarówno do wygrywania, jak i przegrywania, co jest ważną umiejętnością w życiu codziennym.

Tabela 1.

Kategorie wiedzy w odniesieniu do oznaczenia pól i numeracji pytań na planszy i w kluczu.

Lp.	Kategoria wiedzy	Numery pytań / oznaczenie pola kolorem
I.	Środowisko przyrodnicze	1, 11, 21, 31, 41, 51, 61, 71, 81, 91
II.	Miasta	2, 12, 22, 32, 42, 52, 62, 72, 82, 92
III.	Zamki, pałace, dwory, muzea...	3, 13, 23, 33, 43, 53, 63, 73, 83, 93
IV.	Obiekty użyteczne	4, 14, 24, 34, 44, 54, 64, 74, 84, 94
V.	Warszawa	5, 15, 25, 35, 45, 55, 65, 75, 85, 95
VI.	Informacje ogólne	6, 16, 26, 36, 46, 56, 66, 76, 86, 96
VII.	Ochrona przyrody	7, 17, 27, 37, 47, 57, 67, 77, 87, 97
VIII.	Gospodarka	8, 18, 28, 38, 48, 58, 68, 78, 88, 89
IX.	Samorząd Województwa Mazowieckiego	9, 19, 29, 39, 49, 59, 69, 79, 89, 99
X.	Mój powiat	10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100

Liczba graczy: od dwóch do pięciu w jednym zespole (według uznania nauczyciela).

Elementy gry dla klasy liczącej 25 uczniów:

- 4 plansze (A3),
- 20 pionków,
- 4 kostki,
- pudełko,
- woreczek ochronny (do przechowywania kostek i pionków),
- klucz z poleceniami i odpowiedziami,
- regulamin gry.

Przygotowanie i przebieg gry

1. Informacja. Jeżeli turniej z wykorzystaniem gry planszowej jest organizowany w szkole, informacje o nim (zasady udziału, regulamin gry) należy podać do wiadomości społeczności uczniowskiej według przyjętego w szkole zwyczaju (np. na gazecie ściennej, stronie internetowej, w ulotkach).
2. Przygotowanie. Nauczyciel lub arbitry (wybrani uczniowie) rozstawiają stoliki, rozkładają plansze i elementy do gry oraz nadzorują przebieg losowań, rozgrywek (zadają pytania, sprawdzają wg klucza poprawność udzielanych odpowiedzi).
3. Ustalenie kolejności. Uczestnicy (w parach lub zespołach) wykonują po jednym rzucie kostką. Grę rozpoczyna ten zawodnik, który wyrzucił największą liczbę oczek na kostce, pozostali grają w kolejności odpowiedniej do wyniku rzutu. Gdy zawodnicy wyrzucą taką samą liczbę oczek, ich rzuty należy powtórzyć. Wyłoniony porządek obowiązuje w toku całej rywalizacji, aż do zdobycia przez jednego z zawodników pola oznaczonego numerem 100 lub upłynięcia czasu przeznaczanego na grę.
4. Przebieg gry. Zawodnicy ustawiają pionki na polu **START**. Pierwszy gracz wykonuje rzut kostką. Liczba oczek wskazuje, na którym polu ustawi pionek, jeżeli poprawnie odpowie na zadane przez arbitra pytanie przypisane do tego pola. **UWAGA!** Nie należy zmieniać położenia pionka do chwili udzielenia przez zawodnika odpowiedzi. Dopiero po uznaniu jej przez nauczyciela lub arbitra gracz może ustawić pionek na zdobytym polu. Gdy odpowiedź jest błędna, pionek nie zmienia położenia.
5. Bonusy w grze. Jeżeli w toku gry pionek zawodnika trafi na jedno z pól oznaczonych na planszy numerami: **3, 25, 43, 59, 72, 94**, zawodnik zdobywa bonus. Przesuwa się dodatkowo do przodu według wskazówek na planszy (3 – plus 6 pól; 25 – plus 4 pola; 43 – plus 5 pól; 59 – plus 3 pola; 72 – plus 2 pola; 94 – plus 1 pole). Wymienione pola są wolne od pytań.
6. Na torze do gry są cztery pola minowe: **4, 30, 48 i 83**. Jeżeli po rzucie kostką pionek zawodnika trafi na jedno z nich, gracz cofa się od tego pola o cztery miejsca. Pola minowe są również wolne od pytań.
7. W sytuacji gdy dwóch graczy znajdzie się na tym samym polu i pytanie zostało wykorzystane przez tego, który zdobył to pole pierwszy, zadaniem drugiego jest przedstawienie się rywalowi w języku obcym, co uprawni go do zdobycia pola.
8. Zwycięża gracz:
 - który po rzucie kostką pierwszy postawi pionek na polu oznaczonym numerem 100 lub je przekroczy (pole 100 jest wolne od pytania) albo
 - którego pionek w czasie przeznaczonym na grę znajdzie się najdalej na torze.
9. Kwestie organizacyjne lub sporne, np. dotyczące trafności udzielanej przez gracza odpowiedzi, rozstrzyga nauczyciel.

Załącznik nr 1b.

Klucz z poleceniami i odpowiedziami do gry planszowej

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Czy województwo mazowieckie jest największym powierzchniowo województwem naszego kraju?	1	tak
Jak się nazywa miasto na Mazowszu, w którym działają wielkie zakłady petrochemiczne (PKN Orlen)?	2	Płock
Bonus	3	plus 6 pól
Pole minowe	4	minus 4 pola
Wymień dwa warszawskie pomniki.	5	pomnik Józefa Piłsudskiego, pomnik księcia Józefa Poniatowskiego, Syrenka, pomnik Fryderyka Chopina, pomnik Mikołaja Kopernika, pomnik Adama Mickiewicza, pomnik Bolesława Prusa, pomnik Powstania Warszawskiego
Czy województwo mazowieckie styka się z granicą państwa?	6	nie
Podaj nazwę parku narodowego znajdującego się w granicach województwa mazowieckiego.	7	Kampinoski Park Narodowy
Podaj dwa przykłady upraw dominujących na Mazowszu.	8	żyto, inne zboża, ziemniaki
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Gminy i powiaty tworzą samorząd lokalny, województwo jako całość tworzy samorząd regionalny.	9	prawda
W jakiej miejscowości co roku odbywa się Kurpiowskie Miodobranie?	10	w Myszynie
W Polsce wyróżniamy sześć pasów ukształtowania powierzchni. W którym z nich, prawie w całości, mieści się województwo mazowieckie?	11	pas Nizin Środkowopolskich
Podaj przykład miasta mazowieckiego pełniącego funkcję uzdrowiskową.	12	Konstancin-Jeziorna, Otwock, Mszczonów, Podkowa Leśna
Podaj przykład miasta, w którym znajduje się zamek książąt mazowieckich.	13	Płock, Czersk (ruiny), Ciechanów

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Jak się nazywa obiekt militarny położony nad Wisłą w Nowym Dworze Mazowieckim?	14	Twierdza Modlin
Który budynek jest obecnie najwyższy w Warszawie?	15	Pałac Kultury i Nauki
Najliczniejszą grupę cudzoziemców zamieszkałych w Warszawie stanowią...	16	Wietnamczycy
Jak się nazywa zwierzę, które dzięki szerokim racicom może brodzić po bagniskach?	17	łoś
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Mazowsze na tle kraju wyróżnia się dobrze rozwiniętym sadownictwem.	18	prawda (okolice Grójca)
Czy w urzędzie gminy można zawrzeć związek małżeński?	19	tak
Podaj przykład projektu dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej w twoim powiecie lub w twojej gminie.	20	np. powiat ostrołęcki: Budowa obwodnicy – ciągu ulic Bohaterów Warszawy i Bohaterów Westerplatte
W centrum województwa znajduje się obniżenie geologiczne zwane...	21	Kotlinkę Warszawską (niecką warszawską, niecką mazowiecką)
W którym mieście Mazowsza znajduje się najdłuższy, brukowany rynek w Polsce (400 m)?	22	w Pułtusk
Atmosferę mazowieckiej wsi oddają skanseny i muzea. Podaj przykład jednego z nich.	23	Zagroda Kurpiowska w Kadzidle, Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu
Jak się nazywa zbiornik (sztuczne jezioro) zbudowany na Wiśle w rejonie Płocka?	24	Jezioro Włocławskie
Bonus	25	plus 4 pola
Podaj nazwisko wielkiego Polaka związanego z województwem mazowieckim.	26	kardynał Stefan Wyszyński, poeta Jarosław Iwaszkiewicz, fizyk i chemik Maria Skłodowska-Curie
Podaj nazwę rzeki, która płynie przez tereny trzech państw (Ukrainy, Białorusi i Polski) i wpływa do Jeziora Zegrzyńskiego na Narwi.	27	Bug
Na Mazowszu najlepiej rozwinął się przemysł: A. wydobywczy, B. przetwórczy, C. stoczniowy.	28	B. przetwórczy

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Podaj przykład dokumentu, który powinna opracować każda jednostka samorządu terytorialnego.	29	statut lub budżet, plan zagospodarowania przestrzennego, strategia rozwoju województwa (gminy)
Pole minowe	30	minus 4 pola
Czy Mazowsze ma obfite złoża surowców skalnych?	31	tak
Wymień dwa miasta województwa mazowieckiego położone bezpośrednio nad Wisłą.	32	Warszawa, Wyszogród, Nowy Dwór Mazowiecki, Góra Kalwaria, Zakroczym, Płock
Jakie muzeum mieści się w pałacu Krasieńskich w Opinogórze (okolice Ciechanowa)?	33	Muzeum Romantyzmu
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Na terenie województwa mazowieckiego istnieje specjalna strefa ekonomiczna Technopark Modlin.	34	prawda
Czy w Warszawie działają trzy linie metra?	35	nie
Mikołaj Kopernik był związany z Warmią. Podaj przykład uczonego (kobiety lub mężczyzny) związanego z Mazowszem.	36	Maria Skłodowska-Curie
Cechą krajobrazu Kampinoskiego Parku Narodowego są formy terenu zbudowane przez wiatr, czyli...	37	wydmy śródlądowe
Czy ekologiczny model rolnictwa jest wspierany przez fundusze europejskie?	38	tak
Wymień organ władzy wykonawczej w gminie wiejskiej.	39	wójt
Jak się nazywa miejscowość na Kurpiowszczyźnie, w której do dziś istnieje tradycja wykonywania wysokich palm wielkanocnych?	40	łyse
Jak nazywamy wody podziemne, spotykane m.in. w rejonie Warszawy, które występują pod ciśnieniem i samoczynnie wypływają na powierzchnię?	41	wody artezyjskie

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Getto to część miasta wydzielona jako miejsce przymusowego zamieszkania ludności żydowskiej.	42	prawda
Bonus	43	plus 5 pól
Wymień dwa porty lotnicze Mazowsza.	44	Lotnisko Chopina w Warszawie, Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa–Modlin, Lotnisko AZM Płock (Aeroklubu Ziemi Mazowieckiej), Lotnisko Radom/ Piastów Aeroklubu Radomskiego
Oprócz Warszawy akademickim miastem na Mazowszu jest...	45	Pułtusk lub Płock, Ciechanów, Siedlce, Radom, Sochaczew
Wymień trzy z sześciu województw sąsiadujących z województwem mazowieckim.	46	województwo warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie, łódzkie, kujawsko-pomorskie
Wiosną zwiastują ptaki i rośliny. Podaj przykład jednego z nich spotykanego w pasie Nizin Środkowopolskich.	47	skowronek, kaczyniec, zawilec, sasanka, przebiśnieg
Pole minowe	48	minus 4 pola
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. W Polsce od 1999 r. mamy trójstopniowy podział administracyjny na województwa, powiaty i gminy.	49	prawda
Czy w powiecie ostrołęckim występują gospodarstwa agroturystyczne?	50	tak
Największe znaczenie dla ukształtowania się rzeźby terenu Mazowsza (środkowej Polski) miał (miały)...	51	lądolód (złodowacenia, glacjały, lodowiec)
Czy województwo mazowieckie jest najludniejszym województwem naszego kraju?	52	tak
Czy prezydent RP urzęduje w pałacu nazywanym wcześniej pałacem Koniecpolskich, Radziwiłłów, Lubomirskich, Pałacem Namieśnikowskim i pałacem Rady Ministrów?	53	tak
Jak się nazywa warszawska placówka, w której każdy może być naukowcem, badaczem i eksperymentatorem?	54	Centrum Nauki Kopernik

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Najstarsza i najpiękniejsza nekropolia w Warszawie, która powierzchniowo dorównuje terytorium Watykanu, to...	55	cmentarz Powązkowski (Powązki)
Podaj nazwisko poety związanego z Mazowszem.	56	Cyprian Kamil Norwid (Laskowo–Głuchy, obecnie wieś Głuchy), Jan Kochanowski (Czarnolas), Zygmunt Krasiński (Opinogóra), Jerzy Szaniawski (Serock), Isaac Singer (Leoncin), Krzysztof Kamil Baczyński (Warszawa), Wiktor Gomulicki (Pułtusk)
Czy park narodowy położony w sąsiedztwie stolicy naszego kraju jest wpisany na listę rezerwatów biosfery UNESCO?	57	tak
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Mazowsze ma słabą pozycję w kraju pod względem zbiorów owoców i warzyw.	58	fałsz
Bonus	59	plus 3 pola
Wymień dwa dopływy Narwi.	60	Supraśl, Biebrza, Pisa, Szkwa, Rozoga, Omulew, Orzyc, Bug, Orz, Ruż, Łomżyczka, Czeczotka
Wymień dwie polodowcowe formy terenu występujące na Mazowszu.	61	morena czołowa, morena denna, ozy, kemy
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Miasta: Pruszków, Legionowo, Wołomin i Otwock należą do Warszawskiego Zespołu Miejskiego.	62	prawda
Podaj nazwę największej placówki muzealnej województwa.	63	Muzeum Narodowe w Warszawie
W Warszawie, przy ulicy Wiejskiej, obradują organy władzy ustawodawczej. Jest to siedziba...	64	Sejmu i Senatu (Parlamentu)
Najstarszym świeckim pomnikiem warszawskim, stojącym pośrodku placu Zamkowego, jest...	65	kolumna z posągami króla Zygmunta III Wazy
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Na Łuku Triumfalnym w Paryżu są wyryte miejsca zwycięstw wojsk napoleońskich: Ostrołęka i Pułtusk.	66	prawda

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Czy w bagniskach Puszczy Kampinoskiej można spotkać roszkłę – roślinę mięsożerną?	67	tak
Czy na terenie województwa mazowieckiego oprócz surowców skalnych występują bogate złoża innych surowców?	68	nie
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. PESEL to 11-cyfrowy numer w centralnym rejestrze danych o mieszkańcach Polski.	69	prawda
Czy gmina, w której mieszkasz, ma herb?	70	tak
Wymień dwie rzeki wpływające do Wisły w okolicach Warszawy.	71	Narew (p.), Wkra (p.), Pilica (l.), Bzura (l.), Świder (p.)
Bonus	72	plus 2 pola
Ciąg ulic od Zamku Królewskiego do Belwederu (skraj Łazienek) to...	73	Trakt Królewski
Warszawa ma wiele centrów handlowych. Wymień jedno z nich.	74	Galeria Mokotów, Arkadia, Blue City, Złote Tarasy, City Center, Jupiter, Centrum Klif, Sadyba Best Mall, Atrium Promenada, Best Mall, Wola Park
Podaj nazwisko wielkiego Polaka lub wybitnej Polki związanych z Warszawą.	75	Helena Modrzejewska (aktorka), Jan Kiepura (tenor), Czesław Miłosz (poeta), Ignacy Paderewski (pianista, kompozytor), Pola Negri (aktorka), Fryderyk Chopin (kompozytor, pianista)
Jakiego koloru są kwiaty mniszka pospolitego, popularnej, jadalnej (sałatka) rośliny na Mazowszu?	76	żółte
Podaj przykład formacji roślinnej (np. zbiorowiska leśnego) występującej na Mazowszu.	77	grąd (las liściasty/mieszany), bór (przewaga drzew iglastych), dąbrowa (las mieszany), łęg (las w dolinie rzecznej), ols (las na bagniskach)
Zadanie typu PRAWDA/FAŁSZ. Obszary rolnicze stanowią największą część powierzchni województwa mazowieckiego.	78	prawda
Wymień organ władzy w powiecie ziemskim.	79	zarząd powiatu, starosta, rada powiatu

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Jak się nazywa kamień (kopalna żywica drzew iglastych) wydobywany kiedyś z piaszków Puszczy Kurpiowskiej?	80	bursztyn
Pytanie typu PRAWDA/FALSZ. Na Mazowszu dominują gleby bielicowe oraz płowe, a w dolinach rzecznych – mady.	81	prawda
Drugim pod względem liczby mieszkańców miastem województwa mazowieckiego jest...	82	Radom
Pole minowe	83	minus 4 pola
Podaj nazwę najważniejszego dworca i głównej stacji kolejowej w Warszawie.	84	Warszawa Centralna (Dworzec Centralny)
Podaj nazwy trzech z 18 dzielnic Warszawy.	85	Białołęka, Bielany, Bemowo, Ochota, Praga Pd. i Pn., Rembertów, Mokotów, Targówek, Ursus, Ursynów, Wawer, Wilanów, Wola, Włochy, Wesoła, Żoliborz, Śródmieście
Czy zagajnik to niewielki las?	86	tak
Podaj nazwę jednej z wielu puszczy znajdujących się na obszarze województwa mazowieckiego.	87	Puszcza: Kozienicka, Bolimowska, Pilicka, Biała, Zielona (Kurpiowska), Kampinoska, Stromecka, Kamieniecka, Łochowska
Która giełda ruszyła wcześniej: warszawska czy nowojorska?	88	warszawska (rok wcześniej – 1816 r.)
Czy mieszkańcy Mazowsza dla upamiętnienia świąt państwowych i wojewódzkich mogą wywiesić flagę województwa mazowieckiego?	89	tak
Jak się nazywa plac, przy którym znajduje się Ostrołęckie Starostwo Powiatowe?	90	plac gen. Józefa Bema
Podaj nazwę sztucznego jeziora na Narwi, w którym jest retencjonowana woda dla Warszawy.	91	Jezioro Zegrzyńskie
Wymień dwa miasta naszego województwa, w których nazwie jeden wyraz to Mazowiecki / Mazowiecka.	92	Mińsk Mazowiecki, Ostrów Mazowiecka, Maków Mazowiecki, Nowy Dwór Mazowiecki, Grodzisk Mazowiecki
Czy Rynek Starego Miasta w Warszawie znajduje się na liście światowego dziedzictwa UNESCO?	93	tak

Pytania / Zadania	Nr pola	Proponowane odpowiedzi
Bonus	94	plus 1 pole
Stolica jest siedzibą czterech uniwersytetów. Wymień jeden z nich.	95	Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Muzyczny F. Chopina
Podaj imię i nazwisko kompozytora i pianisty, który urodził się w Żelazowej Woli.	96	Fryderyk Chopin
Wymień dwa gatunki zwierząt chronionych występujących w Kampinoskim Parku Narodowym.	97	ryś, łoś, bóbr, bielik
Na którym miejscu pod względem tworzenia PKB plasuje się województwo mazowieckie wśród województw naszego kraju?	98	na pierwszym
Czy w herbie i fladze województwa mazowieckiego znajduje się wizerunek orła białego na czerwonym tle, bez korony, ze złotym dziobem i złotymi szponami?	99	tak
ZWYCIĘSTWO	100	ZWYCIĘSTWO

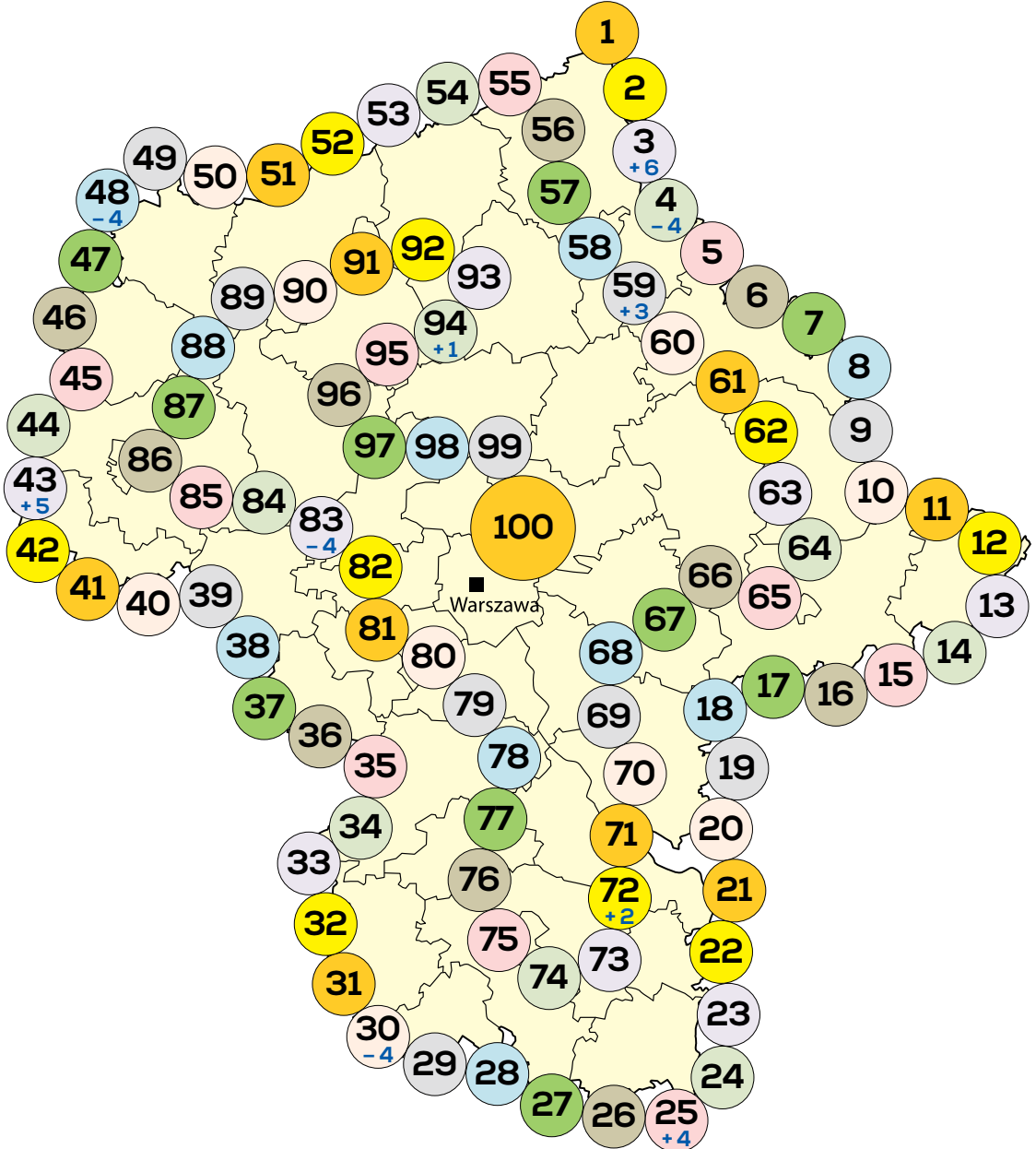

Brama Uniwersytetu Warszawskiego

Załącznik nr 1c.

Plansza do gry

START

Załącznik nr 2a.

Zestawienie wyników uczniów w zespołach

ZESPÓŁ 1	
Imię i nazwisko ucznia	Numer pola

ZESPÓŁ 2	
Imię i nazwisko ucznia	Numer pola

ZESPÓŁ 3	
Imię i nazwisko ucznia	Numer pola

ZESPÓŁ 4	
Imię i nazwisko ucznia	Numer pola

Załącznik nr 2b.

Zestawienie wyników wszystkich graczy

Wyniki uczniów

1.

wynik

imię ucznia

2.

3.

4.

„Czym chata bogata...”,
czyli o zasobach
Mazowsza.

Załącznik nr 3.

Ankieta ewaluacyjna dla ucznia

Droga Uczennico, Drogi Uczniu,
proszę, podkreśli właściwe odpowiedzi i pozostaw swój komentarz.
(ankieta jest anonimowa)

1. Czy w czasie gry miałaś / miałeś możliwość poszerzenia wiedzy o środowisku i przestrzeni publicznej Mazowsza?

TAK

NIE

2. Jeżeli w pytaniu 1 ankiety wybrałaś / wybrałeś odpowiedź NIE, wymień blok wiedzy, który według Ciebie można poszerzyć.

.....

.....

3. Czy regulamin gry był dla Ciebie zrozumiały?

TAK

NIE

4. Jeżeli w pytaniu 3 ankiety udzieliłaś / udzieliłeś odpowiedzi NIE, wymień punkty regulaminu, których nie zrozumiałaś / zrozumiałeś, i napisz, czego dotyczył problem.

.....

.....

.....

Dziękuję!

Załącznik nr 4.

Odniesienie treści lekcji do zapisów podstawy programowej geografii i wiedzy o społeczeństwie (opracowanie własne według podstawy programowej).

Geografia

(III etap edukacyjny)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.
Uczeń potrafi korzystać z tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- II. Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów.
Uczeń posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym o środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w skali regionalnej.
- III. Kształtowanie postaw.
- IV. Uczeń rozwija w sobie ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem, świadomość wartości, poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnego regionu, patriotyzm i poczucie tożsamości lokalnej, regionalnej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

posługuje się skalą mapy;

- 4.1) charakteryzuje położenie własnego regionu;
- 4.2) opisuje najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski: zlodowacenia;
- 4.5) wymienia główne rodzaje zasobów naturalnych regionu: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych;
- 5.6) ocenia wielkość miast w zamieszkiwanym regionie;
- 7.4) przedstawia walory turystyczne wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych.

Wiedza o społeczeństwie

(III etap edukacyjny)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń opisuje sposób działania władz publicznych i innych instytucji, wykorzystuje swoją wiedzę o zasadach demokracji i o ustroju Polski do zrozumienia i oceny wydarzeń życia publicznego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- 5.1) przedstawia główne podmioty życia publicznego, instytucje publiczne;
- 9.1) wyjaśnia, co łączy człowieka z wielką i małą ojczyzną;
- 17.2) wyjaśnia najważniejsze zadania samorządu gminnego i wskazuje, jak odnosi się to do jego codziennego życia;
- 18.1) przedstawia sposób wybierania samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz ich podstawowe zadania.